ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ

മഹർഷി വേദവ്യാസപ്രണീതം ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം

॥ ദശമസ്കന്ധേ ദ്വിപഞ്ചാശത്തമോഽധ്യായഃ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ശ്രീ രംഗരാമാനുജ മഹാദേശികൻ

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ

ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം

॥ ദശമസ്കന്ധേ ദ്വിപഞ്ചാശത്തമോഽധ്യായഃ ॥

ശ്രീശുക ഉവാച
ഇത്ഥം സോഽനുഗൃഹീതോഽംഗ കൃഷ്ണേനേക്ഷ്വാകുനന്ദനഃ।
തം പരിക്രമ്യ സന്നമ്യ നിശ്ചക്രാമ ഗുഹാമുഖാത് ॥ **1** ॥

സ വീക്ഷ്യ ക്ഷുൽലകാൻ മർത്യാൻ
പശൂൻ വീരുദ്വനസ്പതീൻ।
മത്വാ കലിയുഗം പ്രാപ്തം
ജഗാമ ദിശമുത്തരാം ॥ **2** ॥

തപഃശ്രദ്ധായുതോ ധീരോ നിഃസംഗോ മുക്തസംശയഃ।
സമാധായ മനഃ കൃഷ്ണേ പ്രാവിശദ് ഗന്ധമാദനം ॥ **3** ॥

ബദർയാശ്രമമാസാദ്യ നരനാരായണാലയം।
സർവദ്വന്ദ്വസഹഃ ശാന്തസ്തപസാഽഽരാധയദ്ധരിം ॥ **4** ॥

ഭഗവാൻ പുനരാവ്രജ്യ പുരീം യവനവേഷ്ടിതാം।
ഹത്വാ മ്ലേച്ഛബലം നിൻയേ തദീയം ദ്വാരകാം ധനം ॥ **5** ॥

നീയമാനേ ധനേ ഗോഭിർനൃഭിശ്ചാച്യുതചോദിതൈഃ।
ആജഗാമ ജരാസന്ധസ്ത്രയോവിംശത്യനീകപഃ ॥ **6** ॥

വിലോക്യ വേഗരഭസം രിപുസൈന്യസ്യ മാധവൗ।
മനുഷ്യചേഷ്ടാമാപന്നൗ രാജൻ ദുദ്രുവതുർദ്രുതം ॥ **7** ॥

വിഹായ വിത്തം പ്രചുരമഭീതൗ ഭീരുഭീതവത്।
പദ്ഭ്യാം പദ്മപലാശാഭ്യാം ചേരതുർബഹുയോജനം ॥ **8** ॥

പലായമാനൗ തൗ ദൃഷ്ട്വാ മാഗധഃ പ്രഹസൻ ബലീ।
അൻവധാവദ് രഥാനീകൈരീശയോരപ്രമാണവിത് ॥ **9** ॥

പ്രദ്രുത്യ ദൂരം സംശ്രാന്തൗ തുംഗമാരുഹതാം ഗിരിം।
പ്രവർഷണാഖ്യം ഭഗവാൻ നിത്യദാ യത്ര വർഷതി ॥ **10** ॥

ഗിരൗ നിലീനാവാജ്ഞായ നാധിഗമ്യ പദം നൃപ।
ദദാഹ ഗിരിമേധോഭിഃ സമന്താദഗ്നിമുത്സൃജൻ ॥ **11** ॥

തത ഉത്പത്യ തരസാ ദഹ്യമാനതടാദുഭൗ।
ദശൈകയോജനോത്തുംഗാന്നിപേതതുരധോ ഭുവി ॥ **12** ॥

അലക്ഷ്യമാണൗ രിപുണാ സാനുഗേന യദൂത്തമൗ।
സ്വപുരം പുനരായാതൗ സമുദ്രപരിഖാം നൃപ ॥ **13** ॥

സോഽപി ദഗ്ധാവിതി മൃഷാ മൻവാനോ ബലകേശവൗ।
ബലമാകൃഷ്യ സുമഹൻമഗധാൻ മാഗധോ യയൗ ॥ **14** ॥

ആനർത്താധിപതിഃ ശ്രീമാൻ രൈവതോ രേവതീം സുതാം।
ബ്രഹ്മണാ ചോദിതഃ പ്രാദാദ് ബലായേതി പുരോദിതം ॥ **15** ॥

ഭഗവാനപി ഗോവിന്ദ ഉപയേമേ കുരൂദ്വഹ।
വൈദർഭീം ഭീഷ്മകസുതാം ശ്രിയോ മാത്രാം സ്വയംവരേ ॥ **16** ॥

പ്രമഥ്യ തരസാ രാജ്ഞഃ ശാൽവാദീംശ്ചൈദ്യപക്ഷഗാൻ।
പശ്യതാം സർവലോകാനാം താർക്ഷ്യപുത്രഃ സുധാമിവ ॥ **17** ॥

രാജോവാച
ഭഗവാൻ ഭീഷ്മകസുതാം രുക്മിണീം രുചിരാനനാം।
രാക്ഷസേന വിധാനേന ഉപയേമ ഇതി ശ്രുതം ॥ **18** ॥

ഭഗവംശ്ചിരാതുമിച്ഛാമി കൃഷ്ണസ്യാമിതതേജസഃ।
യഥാ മാഗധശാൽവാദീൻ ജിത്വാ കൻയാമുപാഹരത് ॥ **19** ॥

ബ്രഹ്മൻ കൃഷ്ണകഥാഃ പുൺയാ മാധ്വീർലോകമലാപഹാഃ।
കോ നു തൃപ്യേത ശൃൺവാനഃ ശ്രുതജ്ഞോ നിത്യനൂതനാഃ ॥ **20** ॥

ശ്രീശുക ഉവാച
രാജാഽഽസീദ് ഭീഷ്മകോ നാമ വിദർഭാധിപതിർമഹാൻ।
തസ്യ പഞ്ചാഭവൻ പുത്രാഃ കൻയൈകാ ച വരാനനാ ॥ **21** ॥

രുക്മ്യഗ്രജോ രുക്മരഥോ രുക്മബാഹുരനന്തരഃ।
രുക്മകേശോ രുക്മമാലീ രുക്മിൺയേഷാം സ്വസാ സതീ ॥ **22** ॥

സോപശ്രുത്യ മുകുന്ദസ്യ രൂപവീർയഗുണശ്രിയഃ।
ഗൃഹാഗതൈർഗീയമാനാസ്തം മേനേ സദൃശം പതിം ॥ **23** ॥

താം ബുദ്ധിലക്ഷണൗദാർയരൂപശീലഗുണാശ്രയാം।
കൃഷ്ണശ്ച സദൃശീം ഭാർയാം സമുദ്വോഢും മനോ ദധേ ॥ **24** ॥

ബന്ധൂനാമിച്ഛതാം ദാതും കൃഷ്ണായ ഭഗിനീം നൃപ।
തതോ നിവാർയ കൃഷ്ണദ്വിഡ് രുക്മീ ചൈദ്യമമൻയത ॥ **25** ॥

തദവേത്യാസിതാപാംഗീ
വൈദർഭീ ദുർമനാ ഭൃശം।
വിചിന്ത്യാപ്തം ദ്വിജം കഞ്ചിത്
കൃഷ്ണായ പ്രാഹിണോദ് ദ്രുതം ॥ **26** ॥

ദ്വാരകാം സ സമഭ്യേത്യ പ്രതീഹാരൈഃ പ്രവേശിതഃ।
അപശ്യദാദ്യം പുരുഷമാസീനം കാഞ്ചനാസനേ ॥ **27** ॥

ദൃഷ്ട്വാ ബ്രഹ്മണ്യദേവസ്തമവരുഹ്യ നിജാസനാത്।
ഉപവേശ്യാർഹയാഞ്ചക്രേ യഥാഽഽത്മാനം ദിവൗകസഃ ॥ **28** ॥

തം ഭുക്തവന്തം വിശ്രാന്തമുപഗമ്യ സതാം ഗതിഃ।
പാണിനാഭിമൃശൻ പാദാവവ്യഗ്രസ്തമപൃച്ഛത ॥ **29** ॥

കച്ചിദ് ദ്വിജവരശ്രേഷ്ഠ ധർമസ്തേ വൃദ്ധസമ്മതഃ।
വർതതേ നാതികൃച്ഛ്രേണ സന്തുഷ്ടമനസഃ സദാ ॥ **30** ॥

സന്തുഷ്ടോ യർഹി വർതേത ബ്രാഹ്മണോ യേന കേനചിത്।
അഹീയമാനഃ സ്വാദ്ധർമാത് സ ഹ്യസ്യാഖിലകാമധുക് ॥ **31** ॥

അസന്തുഷ്ടോഽസകൃൽലോകാനാപ്നോത്യപി സുരേശ്വരഃ।
അകിഞ്ചനോഽപി സന്തുഷ്ടഃ ശേതേ സർവാംഗവിജ്വരഃ ॥ **32** ॥

വിപ്രാൻ സ്വലാഭസന്തുഷ്ടാൻ സാധൂൻ ഭൂതസുഹൃത്തമാൻ।
നിരഹങ്കാരിണഃ ശാന്താൻ നമസ്യേ ശിരസാസകൃത് ॥ **33** ॥

കച്ചിദ് വഃ കുശലം ബ്രഹ്മൻ രാജതോ യസ്യ ഹി പ്രജാഃ।
സുഖം വസന്തി വിഷയേ പാൽയമാനാഃ സ മേ പ്രിയഃ ॥ **34** ॥

യതസ്ത്വമാഗതോ ദുർഗം നിസ്തീർയേഹ യദിച്ഛയാ।
സർവം നോ ബ്രൂഹ്യഗുഹ്യം ചേത് കിം കാർയം കരവാമ തേ ॥ **35** ॥

ഏവം സമ്പൃഷ്ടസമ്പ്രശ്നോ ബ്രാഹ്മണഃ പരമേഷ്ഠിനാ।
ലീലാഗൃഹീതദേഹേന തസ്മൈ സർവമവർണയത് ॥ **36** ॥

രുക്മിൺയുവാച

ശ്രുത്വാ ഗുണാൻ ഭുവനസുന്ദര ശൃൺവതാം തേ
നിർവിശ്യ കർണവിവരൈർഹരതോഽംഗതാപം ।
രൂപം ദൃശാം ദൃശിമതാമഖിലാർഥലാഭം
ത്വയ്യച്യുതാവിശതി ചിത്തമപത്രപം മേ ॥ **37** ॥

കാ ത്വാ മുകുന്ദ മഹതീ കുലശീലരൂപ -
വിദ്യാവയോദ്രവിണധാമഭിരാത്മതുൽയം ।
ധീരാ പതിം കുലവതീ ന വൃണീത കൻയാ
കാലേ നൃസിംഹ നരലോകമനോഽഭിരാമം ॥ **38** ॥

തൻമേ ഭവാൻ ഖലു വൃതഃ പതിരംഗ ജായാ -
മാത്മാർപിതശ്ച ഭവതോഽത്ര വിഭോ വിധേഹി ।
മാ വീരഭാഗമഭിമർശതു ചൈദ്യ ആരാദ്
ഗോമായുവൻമൃഗപതേർബലിമംബുജാക്ഷ ॥ **39** ॥

പൂർതേഷ്ടദത്തനിയമവ്രതദേവവിപ്ര -
ഗുർവർചനാദിഭിരലം ഭഗവാൻ പരേശഃ ।
ആരാധിതോ യദി ഗദാഗ്രജ ഏത്യ പാണിം
ഗൃഹ്ണാതു മേ ന ദമഘോഷസുതാദയോഽൻയേ ॥ **40** ॥

ശ്വോഭാവിനി ത്വമജിതോദ്വഹനേ വിദർഭാൻ
ഗുപ്തഃ സമേത്യ പൃതനാപതിഭിഃ പരീതഃ ।
നിർമഥ്യ ചൈദ്യമഗധേന്ദ്രബലം പ്രസഹ്യ
മാം രാക്ഷസേന വിധിനോദ്വഹ വീർയശുൽകാം ॥ **41** ॥

അന്തഃപുരാന്തരചരീമനിഹത്യ ബന്ധൂം -
സ്ത്വാമുദ്വഹേ കഥമിതി പ്രവദാമ്യുപായം ।

പൂർവേദ്യുരസ്തി മഹതീ കുലദേവിയാത്രാ
യസ്യാം ബഹിർനവവധൂർഗിരിജാമുപേയാത് ॥ **42** ॥

യസ്യാംഘ്രിപങ്കജരജഃസ്നപനം മഹാന്തോ
വാംഛന്ത്യുമാപതിരിവാത്മതമോഽപഹത്യൈ ।
യർഹ്യംബുജാക്ഷ ന ലഭേയ ഭവത്പ്രസാദം
ജഹ്യാമസൂൻ വ്രതകൃശാംഛതജന്മഭിഃ സ്യാത് ॥ **43** ॥

ബ്രാഹ്മണ ഉവാച
ഇത്യേതേ ഗുഹ്യസന്ദേശാ യദുദേവ മയാഽഽഹൃതാഃ ।
വിമൃശ്യ കർതും യച്ചാത്ര ക്രിയതാം തദനന്തരം ॥ **44** ॥

॥ ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാരമഹംസ്യാം
സംഹിതായാം ദശമസ്കന്ധേ ഉത്തരാർധേ
രുക്മിൺയുദ്വാഹപ്രസ്താവേ ദ്വിപഞ്ചാശത്തമോഽധ്യായഃ ॥